

А. В. Чечель

аспірант кафедри цивільного, адміністративного та фінансового права
Класичного приватного університету

ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

У статті досліджено трансформацію правового регулювання доходів місцевих бюджетів в умовах децентралізації. Встановлено, що зміст цих трансформацій вміщує в собі надання ширших публічно-управлінських повноважень місцевій владі; формування дієвих механізмів моніторингу змісту та якості адміністративних послуг, що надаються муніципальною владою; здійснення державного аудиту й інших видів державного контролю дотримання бюджетного законодавства на місцях; організацію системи заохочувальних та інших адекватних заходів, спрямованих на виконання дохідної частини місцевих бюджетів; середньострокове планування та ефективність бюджетних видатків; посилення інвестиційних спроможностей територіальних громад; створення систем інтеграції позитивного досвіду розвитку місцевих бюджетів і недопущення виявлених помилок бюджетного процесу в майбутніх роках. З'ясовано, що феномен децентралізації державної влади в інституті доходів місцевих бюджетів додає йому нову юридичну ознаку, а саме вищий ступінь втягненості муніципальної влади до грошово-економічних відносин із питань формування та розподілу фінансових ресурсів цих бюджетів. Це виражається в якісних перетвореннях її ініціатив із пошуку платників податків, їхнього приваблення до місцевих проєктів, піклуванні про ріст здорового підприємництва, помірних витратах, максимальній результативності від діянь. Підсумовано, що такі зміни окреслюють роль держави-партнера, а не розпорядника для муніципальної влади. Їхні фінансово децентралізовані відносини додають їм паритетності під час порозуміння в інших сферах життя.

Ключові слова: децентралізація, доходи, законодавство, місцевий бюджет, повноваження, податок, правове регулювання, територіальна громада.

Постановка проблеми. Місцеві бюджети є одним із важелів, за допомогою якого проводиться перерозподіл валового внутрішнього продукту, насамперед, серед окремих соціальних верств населення та об'єднаних територіальних громад. Цей інструмент дозволяє місцевим органам державної виконавчої влади й місцевого самоврядування: підвищити рівень доходів населення; забезпечити якість і доступність адміністративних послуг; забезпечити отримання доступного житла, житлово-комунальних послуг; покращити екологічний стан навколишнього середовища й реалізувати інші пріоритетні напрями соціально-економічного розвитку. Науковці слушно наголошують, що багато економічних і соціальних диспропорцій можуть бути ліквідовані або зменшені шляхом раціонального співвідношення дохідних частин бюджетів різних рівнів, закріплення ефективного механізму передачі коштів з одного бюджету до іншого й що саме стан фінансових ресурсів на місцях, які зумовлюють певні

господарські інтереси, забезпечує життєдіяльність і стабільність усієї системи фінансових ресурсів [1, с. 12]. Децентралізація публічної влади в Україні – головний тренд трансформації бюджетних відносин, що спрямований на збільшення фінансової спроможності місцевих бюджетів і здатність територіальної громади адміністративно-територіальних одиниць самостійно задовольняти свої потреби шляхом джерел доходів власних бюджетів і з передачею додаткових джерел фінансування з державного бюджету до останніх.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Удосконаленню механізму формування місцевих бюджетів в Україні присвячено чимало праць вітчизняних науковців, а саме: О. Вінницька дослідила формування доходів місцевих бюджетів в умовах децентралізації; В. Зубріліна – формування та розподіл доходів і видатків місцевих бюджетів; В. Онищенко – бюджетно-податковий механізм подолання соціально-економічної диференціації

регіонів; С. Осипенко – місцеві бюджети в умовах децентралізації фінансових ресурсів; Ж. Піскова – формування системи показників фіскальної ефективності податків. З'ясуванню низки інших аспектів правового регулювання міжбюджетних відносин і децентралізації державної влади присвятили свої наукові роботи В. Бесчеревних, В. Білоус, Л. Воронова, В. Гаращук, О. Гетманець, Л. Єфіменко, І. Завєруха, Л. Касьяненко, М. Кучерявенко, М. Мацелик, А. Монаєнко, О. Орлюк, П. Пацурківський, М. Піскотін, Н. Хімичева, С. Ципкін, В. Чернадчук та інші. Утім вчені не повною мірою розкрили питання правової природи дохідної частини місцевих бюджетів в умовах децентралізації державної влади в Україні, тому тема нашої роботи актуальна для дослідження.

Метою статті є розкриття концептуального змісту трансформацій правового регулювання доходів місцевих бюджетів в умовах децентралізації.

Виклад основного матеріалу. Трансформація (від лат. *transformatio* – перетворення) на парадигмальному полі етимологічно означає докорінні зміни, яким піддаються сутність і зміст явищ під впливом різних чинників, що мають як внутрішній, так і зовнішній характер, оскільки більшість правових явищ синкретичні [2, с. 76]. Проблеми правового регулювання в умовах трансформації суспільних відносин стосуються насамперед необхідності вдосконалення та узгодження законодавства, що забезпечило б реалізацію принципу верховенства права [3, с. 4], зокрема у сферах наповнення місцевих бюджетів і задоволення їхнім коштом потреб територіальних громад. Вдосконалення правового регулювання дохідної частини місцевих бюджетів складає суть пріоритетів державної політики вже не одне десятиліття. Так, ще у схваленій 23 травня 2007 р. розпорядженням № 308-р Кабінету Міністрів України Концепції реформування місцевих бюджетів було наголошено, що місцеві бюджети є вагомим складовою частиною бюджетної системи країни, тому зміна умов їх формування та виконання може суттєво позначитися на збалансованості бюджетної системи, фінансовій безпеці в цілому (абз. 3 п. 2), а серед головних завдань визначалося: децентралізація управління бюджетними коштами; вдосконалення системи регулювання міжбюджетних відносин; запровадження планування місцевих бюджетів на середньострокову перспективу; посилення інвестиційної складової, забезпечення прозорості процесу

формування та виконання місцевих бюджетів; підвищення ефективності управління коштами місцевих бюджетів і посилення контролю та відповідальності за дотримання бюджетного законодавства (абз. 4-9 п. 3).

За п. 23 ч. 1 ст. 2 Бюджетного кодексу України (далі – БК України), до доходів бюджету належать – податкові, неподаткові й інші надходження на безповоротній основі, справляння яких передбачено законодавством України (включаючи трансферти, плату за надання адміністративних послуг, власні надходження бюджетних установ); надходження бюджету – доходи бюджету, повернення кредитів до бюджету, кошти від державних (місцевих) запозичень, кошти від приватизації державного майна (щодо державного бюджету), повернення бюджетних коштів із депозитів, надходження внаслідок продажу/пред'явлення цінних паперів (п. 37). Як бачимо, логічної стрункості законодавчим визначенням понять «доходи» й «надходження бюджету» не вистачає. В економіко-правовій доктрині доходи місцевих бюджетів визначають як сукупність грошово-економічних відносин суспільства, що забезпечують формування та розподіл фінансових ресурсів місцевих бюджетів та оптимальний, ефективний розвиток територій шляхом децентралізованого управління в особі органів місцевого самоврядування [4, с. 14]. Доходи місцевих бюджетів – це кошти, які надходять до відповідних бюджетів у розмірах і порядку, встановлених законодавчо [5, с. 399]. Доходи публічного бюджету – це сукупність грошових надходжень до централізованого фонду фінансових ресурсів держави/територіальної громади, що використовуються ними для виконання основних завдань і функцій [6, с. 28], задоволення публічного інтересу; частина централізованих фінансових ресурсів держави, які необхідні для виконання її функцій, врегульовані відповідними нормативними актами й формуються на правовій основі [7, с. 355].

Частка доходів місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України 2018 р. 1 184 278,1 млн грн склала 22,48% (для порівняння, у 2014 р. ця частка складала 22,2%). Тобто, за 4 роки показник рівня децентралізації міжбюджетних відносин суттєво не покращився. Натомість показником високого рівня децентралізації цих відносин у світовій практиці є частка місцевих видатків на рівні, що перевищує 45% загальних урядових видатків, середнього рівня – 30–45%, а низького рівня – менше ніж 30% [8, с. 208]. Нині в Україні

відбувається незбалансованість доходів і видатків місцевих бюджетів і джерел покриття переданих на місцевий рівень повноважень. Зберігається необхідність забезпечення відповідності між надходженнями місцевих бюджетів і делегованими їм повноваженнями шляхом визначення механізму їхнього фінансування. Наприклад, у ч. 2 ст. 78 БК України від 08 липня 2010 р., № 2456-VI (далі – БКУ) закріплено виняток із казначейської системи обслуговування бюджетів для бюджету розвитку місцевих бюджетів і власних надходжень бюджетних установ, що дозволяє вихід цих коштів місцевих бюджетів за межі казначейської системи обслуговування бюджетів на користь банків державного сектору. Подібний виняток заважає реалізації інтересів територіальних громад, а також не сприяє здійсненню повноцінного контролю за рухом бюджетних коштів органами казначейства, що зумовлює необхідність зміни зазначеної норми бюджетного законодавства [9, с. 207].

Децентралізована модель характеризується невтручанням держави в бюджетний процес регіонів; чітким законодавчим розмежуванням видаткових повноважень між різними рівнями управління; дотриманням інтересів членів територіальних громад та їх об'єднань з урахуванням цілей уряду; цілеспрямованим розвитком фінансової автономії місцевого самоврядування; здійсненням розподілу дохідних джерел на підставі бюджетних угод; незалежністю від форми державного устрою. Як наслідок, на місцях складаються компетентні, фінансово самодостатні, підконтрольні населенню центри влади й прийняття рішень. Децентралізація відповідає основному правилу державних фінансів: витратити треба не кількісно, а ефективно й ближче до платників податків і споживачів фінансованих державою послуг [10, с. 7–8]. За задумом створення об'єднаної територіальної громади (далі – ОТГ), Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 05 лютого 2015 р. № 157-VIII частково розв'язує це завдання, а саме: її адміністративний центр повинен бути розташований найближче до географічного центру території ОТГ (ч. 2 ст. 4), а добровільне ОТГ сіл, селищ, міст здійснюється з дотриманням, з-поміж іншого, принципу економічної ефективності (п. 3 ч. 1 ст. 2). Звертає на себе увагу норма, яка вказує на те, що географічна близькість далеко не вичерпує зміст питання близькості до продуктивних сил громади, розуміння їхньої природи й специфіки задля подальшого

використання їхнього потенціалу. Таке використання має бути ефективним, проте визначення змісту цього норми-принципу права в чинному законодавстві України, зокрема й того, за допомогою якого врегульовуємо фінансові правовідносини місцевого самоврядування, відсутнє.

В окресленій моделі найрезультативнішим видається підхід, за якого, визначаючи поняття бюджету, охоплюємо правовим змістом його економічний та управлінський аспекти. Відбувається послідовний перехід від економічного змісту до управлінської форми, які набувають остаточного юридичного оформлення під час затвердження бюджету представницькими органами. Правовий аспект бюджету характеризується часовими межами дії відповідного акта про бюджет, який, як правило, є обмеженим одним календарним роком. У такий спосіб відбувається пристосування права й правових норм до швидкоплинних економічних відносин і вноситься правовий порядок і визначеність до них. Через закріплення в правовій формі бюджет виконує й свої ключові функції: розподільчу, регульовальну й контрольну [9, с. 204].

Децентралізація управління бюджетними коштами в економічно розвинених країнах – один із ключових чинників високої ефективності бюджетної системи загалом. Вона передбачає розширення фінансової бази регіонів і муніципалітетів шляхом передачі їм потужних фінансових джерел, які раніше були закріплені за державним (центральним) бюджетом [11, с. 27]. Змістовним наповненням правових трансформацій у досліджуваній сфері може стати реалізація пропозицій організаційно-правового характеру щодо впорядкування функціональних і видаткових повноважень органів місцевої влади, а саме: чіткого законодавчого розподілу функціональних і видаткових повноважень центральних і місцевих органів влади; узгодження положень окремих нормативно-правових актів щодо визначення переліку делегованих повноважень; законодавчого визначення категорії «делеговані повноваження»; встановлення відповідності між обсягом фінансування та вартістю публічної послуги на місцевому рівні; передачі органам місцевого самоврядування більшості повноважень місцевого характеру з відповідною передачею фінансових ресурсів державного бюджету на їхнє фінансування; ширшого залучення громадськості до реальної участі в бюджетному процесі на місцях, що сприятиме імплементації в українську практику принципів бюджетної децентралізації [12, с. 9–10],

зокрема й через концептуалізацію правових механізмів здійснення делегованих та інших публічно-владних повноважень у межах форм державно-приватного партнерства [13]. Так, за ч. 1 ст. 1 Закону України «Про громадські об'єднання» від 22 березня 2012 р. № 4572-VI, громадське об'єднання є добровільним об'єднанням фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних та інших інтересів. Відповідно, місцева влада має законодавчі основи для залучення громадян до здійснення частини своїх повноважень, фактично делегуючи їх у різних сферах, а саме: з питань інвестиційної діяльності, управління публічними коштами або контролю за цим, залучення для колегіального ухвалення рішень тощо, щоб надалі спільно нести за них відповідальність та іншим чином діяти в інтересах власних територіальних громад.

Формування дохідної частини бюджетів має за мету не тільки наповнення, але й витрати отриманих коштів, оскільки саме по собі накопичення коштів – не самоціль, воно завжди виявляє мотив у напрямках (бюджетних розписі й класифікації, п. 26 ч. 1 с. 2 і ст. 8 БКУ) подальших витрат акумульованих коштів. Водночас, за слушної думки А. Нестеренко, двоїстість правової природи бюджетної діяльності муніципальних утворень виявляється також у тому, що вона, з одного боку, є складовою частиною бюджетної діяльності держави в цілому, а з іншого – є видом фінансової діяльності місцевого рівня. Об'єктами бюджетної діяльності місцевого рівня є бюджет відповідного муніципального утворення та його бюджетний устрій [1, с. 13].

Як ілюстрацію стану роботи механізмів публічних бюджетів впродовж останніх років відзначимо, що, якщо частка доходів місцевих бюджетів у 2015 р. і була найнижчою, в абсолютній величині вона збільшилася та склала 294,46 млрд грн, що на 69,19 млрд грн більше, ніж у 2012 р. У 2016 р. вона збільшилася на 140,87 млн грн у порівнянні з 2012 р. Збільшення відбулося шляхом збільшення податкових надходжень. Їхня частка складала 40,1% у 2016 р., що на 2,4% більше, ніж у 2014 р. Але найбільшу частку займали офіційні трансферти 53,4% у 2016 р. Враховуючи високий рівень фінансової залежності місцевих громад від допомоги державного бюджету, доречною стає думка про необхідність відбиття на рівні

законодавства механізмів практичної дії критерію ефективності функціонування бюджетно-податкового механізму через досягнення раціонального балансу між власними коштами місцевих бюджетів і трансфертами, що надаються з державного бюджету [14, с. 5]. У цьому напрямі в порядку децентралізації наповнення місцевих публічних бюджетів було законодавчо спрощено процедуру надання місцевих гарантій і здійснення місцевих запозичень від міжнародних фінансових організацій шляхом запровадження принципу «мовчазної згоди» під час погодження таких операцій із Міністерством фінансів України; надано право здійснювати місцеві зовнішні запозичення всім містам обласного значення. На рівні доктрини як один із реальних кроків для забезпечення зміцнення фінансової незалежності органів місцевого самоврядування та посилення рівня фінансової децентралізації пропонується також розширення доступності для них і населення до впровадження та використання інституту комунального кредиту [15, с. 144]. Прогресивним фінансовим інструментом наповнення місцевих бюджетів в Україні можуть стати також муніципальні облігаційні позики – традиційні в цивілізованому світі заходи для фінансування інвестиційних програм регіональних і місцевих органів влади, широко поширені у федеральних державах із високим ступенем економічної самостійності регіонів [16, с. 75]. Відповідні положення можуть бути сформульовані окремим інститутом у межах чинного БКУ або на рівні відповідного профільного закону, втім у будь-якому випадку суттєво уточнені в частині використання цифрових технологій і сучасних фінансових інструментів, не обмежуючись тільки отриманням кредитів і випуском облігацій, не підміняючи суб'єкта відповідальності, коли за результати несе відповідальність місцева рада, а погоджує випуск облігацій Міністерство фінансів України, як про це зазначено в Порядку здійснення місцевих запозичень, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 16 лютого 2011 р. № 110.

Висновки і пропозиції. Отже, спостерігаємо, що концептуальний зміст трансформацій правового регулювання доходів місцевих бюджетів в умовах децентралізації є наданням ширших публічно-управлінських повноважень місцевій владі; формуванням дієвих механізмів моніторингу змісту та якості адміністративних послуг, що надаються муніципальною публічною владою; здійсненням державного аудиту

й інших видів державного контролю дотримання бюджетного законодавства на місцях як щодо отримання доходів, так і на всіх інших стадіях бюджетного процесу; організацією системи заохочувальних та інших адекватних заходів, спрямованих на виконання дохідної частини місцевих бюджетів, середньостроковим плануванням (на 3 роки) й ефективністю бюджетних видатків, а також посиленням інвестиційних спроможностей територіальних громад (комунальне кредитування, випуск облігацій муніципальної позики тощо); створенням систем інтеграції позитивного досвіду розвитку місцевих бюджетів і недопущенням виявлених помилок бюджетного процесу в майбутніх роках. Ці перетворення на законодавчому рівні передбачають визначення змісту механізмів урахування специфіки продуктивних сил громади, що уможливить максимізацію доходів місцевих бюджетів; норм-принципів «ефективності» (економічної, фінансової, управлінської); напрямів і способів мотивації та втягнення місцевих мешканців, особливо враховуючи унікальне місце України у світі за умовами аграрного бізнесу, підприємців цієї сфери економіки до посилення фінансових спроможностей органів місцевого самоврядування під час розв'язання ними соціальних завдань, забезпечення прав людини тощо.

Виражений у цих трансформаціях феномен децентралізації державної влади в Україні виявляє появу в інституті доходів місцевих бюджетів нової по суті юридичної ознаки, а саме: якості вищого ступеня втягненості муніципальної влади до грошово-економічних відносин із питань формування та розподілу фінансових ресурсів цих бюджетів. Це виражається в якісних перетвореннях її ініціатив із пошуку платників податків, їхньому привабливості до місцевих проєктів, піклуванні про ріст здорового підприємництва, кукібності в ставленні до отриманих коштів, максимальній результативності від діянь та іншому. Фактично з пересічного споживача коштів публічних бюджетів територіальна громада перетворюється на вишукано осмислено дієвого фінансиста, що в будь-якій перспективі повинен враховувати низку соціальних, інфраструктурних (житлових, дорожніх та інших громадських), банківських, податкових, бюджетних, земельних, екологічних, інформаційних/комунікаційних аспектів правових відносин і виявляти найвищу обізнаність у прогресивних нормах, які треба негайно й системно ухвалювати задля унормування, фіксації та збереження розвитку. Фундаментальний ресурс (доходи місцевого

бюджету) вимагає релевантних знань і досвіду їхнього застосування на практиці, що повинно передаватися (децентралізуватися) від державної (центральної/регіональних органів законодавчої та виконавчої гілок влади) до відповідних структур муніципальної влади, в тому числі через проведення навчання (тренінги тощо), відрядження фахівців, які передадуть свій організаційно-правовий досвід тощо.

Інноваційна для України особливість у природі досліджуваних трансформацій у динаміці характеризується параметрами зростального покращення номінальних кількісних показників надходжень коштів та їхнього адміністрування, а також телеологічності витрачання отриманих ресурсів, у тому числі й через осмислення варіантів реалізації довгострокових і/або спільних з іншими територіальними громадами інвестиційних проєктів. Такі зміни окреслюють роль держави-партнера, а не розпорядника для муніципальної влади. Їхні фінансово децентралізовані відносини додають їм паритетності під час порозуміння в інших сферах життя. Відповідно, держава міцнішає разом із сильними територіальними громадами, які сукупно складають її, наповнюючи системою складних взаємовідносин, здатної відтворювати найцінніші продукти сучасної цивілізації та розвивати їх, протистояти деструктивним загрозам (інтенціям) як ззовні, так і із середини. Водночас на практиці дисфункціональність цієї ідеальної правової моделі чи її окремих складових частин зумовлена не придушеними вадами людської природи – не доброчесністю та корупцією, підміною справжніх людських цінностей ефемерними (штучними) цінностями/інтересами, глобальними проблемами, в тому числі панівною індиферентністю великого капіталу до стійких інвестицій у духовність та інше.

Список використаної літератури:

1. Нестеренко А.С. Правові засади формування та використання місцевих фінансових ресурсів в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Одеса, 2004. 20 с.
2. Хаустова М.Г. Правова трансформація: теоретичний аспект. *Актуальні проблеми сучасного міжнародного права* : збірник наукових статей за матеріалами II Харк. між.-прав. читань, присв. пам'яті проф. М.В. Яновського і В.С. Семенова, м. Харків, 21 листопада 2016 р. : у 2 ч. Харків, 2016. Ч. 1. С. 75–87.
3. Державно-правове регулювання в умовах трансформації суспільних відносин : монографія / за заг. ред. Ю.Л. Бошицького. Київ : Юридична думка, 2009. 536 с.

4. Вінницька О.А. Формування доходів місцевих бюджетів в умовах децентралізації : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Чернівці, 2017. 40 с.
5. Кравченко В.І. Місцеві фінанси України : навчальний посібник. Київ : Знання, 1999. 487 с.
6. Карлін М.І., Горбач Л.М., Новосад Л.Я. та ін. Державні фінанси в транзитивній економіці : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2003. 220 с.
7. Пасічник Ю.В. Бюджетна система України та зарубіжних країн : навчальний посібник. Київ : Знання-Прес, 2002. 495 с.
8. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2015 році». Київ : НІСД, 2015. 684 с.
9. Овсянніков Є.С. Правове регулювання виконання бюджетів за видатками в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Ірпінь, 2017. 216 с.
10. Андрущенко В.Л. Міжбюджетні відносини в Україні і міжнародний досвід. *Збірник наукових праць Ірпінської ФЮА (економіка, право)*. 2013. № 2. С. 5–10.
11. Костирко Л.А., Велентейчик Н.Ю. Механізм регулювання міжбюджетних відносин в Україні: пріоритети, інструменти, перспективи : монографія. Сєверодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2016. 280 с.
12. Зубріліна В.В. Формування і розподіл доходів та видатків місцевих бюджетів : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Київ, 2015. 294 с.
13. Брайловський І.А. Державно-приватне партнерство: методологія, теорія, механізми розвитку : дис. ... док. економ. наук : 08.00.01. Донецьк, 2014. 462 с.
14. Онищенко В.О., Ставнича М.М. Бюджетно-податковий механізм подолання соціально-економічної диференціації регіонів: теоретичний аспект. *Економіка і регіон*. 2009. № 3. С. 3–8
15. Осипенко С.О. Місцеві бюджети в умовах децентралізації фінансових ресурсів: дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Мелітополь, 2016. 233 с.
16. Глущенко С.В. Муніципальні позики як інструмент фінансування розвитку міст і регіонів. *Наукові записки. Економічні науки*. 2005. Т. 44. С. 75–79.

Chechel A. V. Transformations of legal regulation the local budget revenues in conditions of decentralization

The article reveals the transformation of the legal regulation of local budget revenues during decentralization of state power in Ukraine. It has been established that the content of these transformations includes the provision of wider public management powers to local authorities; formation of effective mechanisms for monitoring the content and quality of administrative services provided by the municipal authorities; implementation of the state audit and other types of state control over observance of local budget legislation; organization of a system of incentives and other appropriate measures aimed at the performance of the revenue part of local budgets; medium-term planning and efficiency of budget expenditures; strengthening of investment capacities of territorial communities; creation of systems of integration of positive experience of development of local budgets and prevention of identified errors in the budget process in the years to come. It is revealed that the phenomenon of decentralization of state power in the institute of local budget revenues gave him a new legal feature, namely: the higher degree of involvement of the municipal authorities in monetary and economic relations with regard to the formation and distribution of financial resources of these budgets. This is reflected in the qualitative transformations of its initiatives in finding taxpayers, their attraction to local projects, the care for the growth of healthy entrepreneurship, moderate costs, maximum effectiveness from the acts. The territorial community turns into a refined financier, which in any perspective should take into account a number of social, infrastructural, banking, tax, budgetary, land, environmental, information aspects of legal relations and identify the highest level of awareness in progressive norms that should be adopted immediately and systematically for the sake of preservation of development. The financial resources of the local budget require relevant knowledge and experience of their application in practice. This knowledge should be transferred from the state authorities to the relevant structures of the municipal government, including through training.

Innovative for Ukraine the peculiarity in the nature of the transformations under investigation is characterized by the growing parameters of the increase of the quantitative indicators of revenues and their administration. Summarized that such changes outline the role of the partner state, and not the manager for the municipal government. Their financially decentralized relationships add parity to them in their mutual understanding in other areas of life. Accordingly, the state grows stronger together with strong territorial communities. Nonetheless, in practice, the dysfunctionality of this ideal legal model or of its individual components is due to defects of human nature – malice and corruption, the substitution of true human values by artificial interests, global problems etc.

Key words: decentralization, income, legislation, local budget, powers, tax, legal regulation, territorial community.